

I Jesu fotspor til Kashmir - og Frankrike

Teksten er hentet fra kap 2 i boka *Da kvinnen fikk sjel og andre historier* av Bjørn Are Davidsen, Oslo 1998.

"Det som var fra begynnelsen, det vi har hørt, det vi har sett med våre øyne, det vi så og våre hender tok på, om det bærer vi bud, om livets ord." (Johannes' første brev 1, 1.)

Det er ingen ende på bøker om Jesus. Men skal de nå et bredere publikum hjelper det med sensasjoner. Man trenger ikke mange blikk på bokhandlenes alternativhyller for å se at Jesus er sentral. Og alle kan avsløre at Jesus egentlig støttet dem. For ser man nærmere etter er det helt klart at han jo var buddhist - eller var det gnostiker - i hvert fall maya, for ikke å si utenomjordisk. Mye tyder på at han ble gravlagt i Sør-Frankrike etter å ha blitt stamfar til den frankiske kongeætten merovingerne.

Vrimmelen av alternativer understreker hvilken betydning Jesus har. Det er stimulerende at så mange retninger ser det som viktig å ta ham til inntekt for seg. Årlig kommer nye - og helt forskjellige - teorier om hvem han var og hva han egentlig mente. Det synes spesielt viktig å ta et oppgjør med at Jesus stod opp igjen fra de døde, at han snakket om samme personlige skapergud som jødene og at denne skaperguden tilgir oss vår synd for Jesu skyld.

Nå bygger alt dette mindre på uklare kilder enn forfatterens egne og forskjellige utgangspunkt. Det eneste de synes enige om er at den kristne kirke har fortrent den egentlige sannhet. Vatikanet og andre kirkelige maktsentra holder tilbake viktig informasjon, mye på samme måte som den amerikanske regjering skal ha gjemt unna UFO'er. Forfatterne forstår godt hvorfor de ikke blir akseptert av forskningsmiljøer. Det kan ikke skyldes annet enn frykt for at sannheten skal avsløres, og dermed dogmene kirken har bygget sin makt på i snart 2.000 år, sies det.

For kristne kan det kanskje være uvant og litt skremmende å møte så fremmede tolkninger av Jesus og kirkehistorien. Like fullt er de der - og det vil stadig

komme flere. Det er derfor både viktig å se at de finnes og finne frem til hva de bygger på. Det kan til og med være både spennende og underholdende, på linje med en god detektivroman.

Dette er ditt liv, Jesus

Og Jesushistoriene selger. Mange tar dette for god fisk til tross for at forfatterne ofte rører sammen "en del nytestamente" og "ti deler egen fantasi". Fordi ingen vet hvordan Jesus så ut kan malere lage helt forskjellige bilder uten at noen ser dem som "sanne". På samme måte vet ingen hva Jesus tenkte eller følte, gjorde og sa - utenom det som er gitt i Det nye testamentet. Likevel blir det ofte tatt for "sant" eller "sensasjonelt" når noen skriver romaner på tvers av kildene. Uansett hvor lite som minner om Jesus i evangeliene - og mistenkelig mye om forfatterens egne følelser, fornuft og fordommer.

I "The Gospel According to the Son" fra 1997 fremstiller Norman Mailer sin egen "Jesus", "betenkelig sammenblandet med forfatterens eget ego" (*). I en annen bok fra 1997, "James, the Brother of Jesus",

spekulerer Robert Eisenmann (**) "i at Maria ikke var jomfru og at Jesu yngre bror tok over lederskapet i den lille revolusjonære gruppen, etter korsfestelsen". Nå er ikke akkurat dette oppsiktsvekkende. Eisenmann har sikkert også påstander som bryter mer radikalt med kildene. Erfaringen er imidlertid at selv det "bibeltro" kristne og forskere lenge har ment kan fremstilles som sensasjoner.

* Håkon Daniel Beyer Olaussen, Vårt Land 25. april 1997

** Eisenmann har ellers spredd falske rykter om ødehavrullene - se kapittel 15

Når og hvor ble Jesus født?

Et interessant eksempel er NTB som i desember 1994 formidlet "sensasjonelle" artikler om Jesu fødested og om tidspunktet for hans fødsel. Som så ofte før var dette uten at man skjelnnet mellom (eller visste) hva Bibelen forteller, hva som er gammelt nytt og hva som er spekulasjoner. I stedet fremstilles alt som nyheter. Og de "avslører" hvor feil kristne og kirken har tatt. Aftenposten slo dette opp 15. desember. Her kom det frem med NTB og Stephan Pfann som kilde at "Nå har ledende bibelforskere undersøkt saken nærmere" og "de slår fast at Jesus ikke ble født i en stall. Han kom til verden hjemme hos et familiemedlem av Josef" og Maria "født nede i familieboligens grotte-lagerrom". NTB aner tydeligvis ikke at dette er gamle tanker. Justin Martyr antok det samme for over 1800 år siden. Mange bibelkommentarer nevner at ordet som er brukt om fødestedet - "kataluma" - kan bety hus eller privatgrotte. Grunnen til at man ofte ser for seg en stall er at Bibelen også bruker ordet krybbe, altså et sted der dyrene får mat. Men selv om dyr ofte fikk oppholde seg i tilknytning til familiens bolig kunne selvsagt krybben være hentet i anledning fødselen som foreslått i et godt motinnlegg (*). Uansett spiller forhold som dette mindre rolle for troen på Jesus enn for salget av juledekorasjoner.

* Torbjørn Greipsland, Aftenposten 30. desember 1994

Og det stod ikke bedre til med artikkelen 19. desember. Her kom det frem at Jesus var født fem år før vår tidsregning, ut fra nyere vurderinger av NTB og Wick Allison. At svært mange forskere lenge har ment at fødselen må ha skjedd mellom 4 og 7 "før Kristus" synes ikke kjent. Heller ikke at Jesu fødsel på 500-tallet ble beregnet minst 4 år feil av den syriske munken Dionysius, da han laget vår nåværende tidsregning (*). Likevel sier NTB at det "vrimler av feilaktige tidsangivelser i Bibelen, for eksempel om tidspunktet for barnemordene i Betlehem og ankomsten til de tre vise menn". Man hopper over at Det nye Testamentet kun tidfester med at dette skjedde etter Jesu fødsel og at Herodes sto bak barnemordene. Det hele selvsagt under keiser Augustus, mens Kvirinius var landshøvding i Syria.

* Se f. eks. "Asimov om tall", Dreyers forlag 1980, s. 43 og 47

Det er ikke godt å vite hva som er mest irriterende. Mangelen på bibelkunnskap, eller at man ikke sjekker før man sender ut meldinger? Eller viljen til å lage sensasjoner på en spiker? Og selv i sin avvísning av at det var tre vise menn, er man på linje med Bibelen. Der nevnes kun "noen" vismenn. Tradisjonen med de hellige tre konger Kaspar, Melchior og Balthasar finnes først mange hundre år senere, som man kan se i alle større leksika.

Jakten på Jesus

Også den seriøse Jesus-forskningen har vært mye i media. Det har dannet seg flere leire av "konservative" og "radikale" forskere i den såkalte "tredje søk etter den historiske Jesus". Spesielt har det såkalte "Jesus-seminaret" fått mye oppmerksomhet, bl. a. med avstemninger over hvilke vers som egentlig er fra Jesus. Heldigvis er ikke dette særlig representativt. Uansett er det en debatt vi overlater til fagmiljøene. Svært belysende oppsummeringer er gitt i "The Real Jesus" (L. T. Johnson) (*) og "Jesus Under Fire" (redigert av Michael J. Wilkins/J. P. Moreland) (**), begge fra 1996. En tilsvarende bra oppsummering av debatten om den historiske Paulus er gjort av Tom Wright i 1997 i "What Saint Paul Really Said" (***). Tiden vil vise hvilke argumenter og prinsipper som vinner frem, i den grad det kan ventes særlig enighet mellom de ulike grunnsyn. Vi forbeholder oss uansett retten til å vurdere om konklusjoner og kildevurderinger lyder rimelige.

* "The Real Jesus - The Misguided Quest for the Historical Jesus and the Truth of the traditional Gospels", Luke Timothy Johnson, Harper Collins 1996

** "Jesus Under Fire - Modern Scholarship Reinvents the Historical Jesus", redigert av Michael J. Wilkins/J. P. Moreland, paternoster press, 1996

*** "What Saint Paul Really Said - Was Paul of Tarsus the Real Founder of Christianity?", Tom Wright, Lion 1997

Og la ikke overskrifter i avisene og intervjuer med enkelte forskere forskrekke. Behovet for berømmelse og å være først ute med "sensasjoner" er minst like stort som på andre forskningsfelt. Og skulle ikke fagmiljøene selv gå hardt ut, vet media å lage vinklinger som forsterker selv forsiktige utsagn, når det går mot jul og påske.

Hvordan ble Det Nye Testamentet til?

En årsak til spriket i teoriene om Jesus er synet på hvordan Det nye testamentet ble til. Er dette mer enn en sensurert samling av noen av de mange kilder som fantes? Enkelte hevder i hvert fall at "Det nye testamente ble ikke nedskrevet før lenge etter at Jesus var død, og bøkene i NT ble senere sensurert av kirkemøter. På 500-tallet og i

senere århundrer, da vår nåværende Bibel ble fastlagt, fantes det mange forskjellige evangelier. De som fikk dommen uakseptable, ble tilintetgjort (*). Dette er mildt sagt legender. De fleste forskere daterer Det nye testamentet til før år 100, enkelte mener det meste kan være fra før år 70 (**). Det er sannsynlig at det er første eller annenhåndsskildringer, etter noen års muntlige overleveringer. Dette bekreftes bl. a. ved at personskildringer og historisk/geografisk miljø er langt mer konkrete (og riktige) enn i alle andre "Jesus-evangelier".

* "Reincarnation, The Phoenix Fire Mystery", Head/Cranston, New York 1977, s. 134, som sitert i "Sjelvevandring", Mark Albrecht, Lunde 1990, s. 41

** Se spesielt "Redating the New Testament", J. A. T. Robinson, SCM press 1976

De fire evangelier og brevene ble spredt i løpet av de første to århundrer til menighetene i Middelhavsområdet. Allerede generasjonen etter apostlene - de såkalte "apostoliske fedre" fra ca. år 70-150 - siterer store deler av Det Nye testamentet - og bare fra det (*). Det var tidlig stor enighet om hvilke skrifter som var inspirerte og opprinnelige. De fire evangeliene og Pauli tretten brev var allment akseptert rundt år 130. I år 190 laget Irenaeus en liste som viser hvor bredt de nytestamentlige skrifter var akseptert. Listen er nesten identisk med dagens innhold i Det nye testamentet (**). Disse skriftene fikk samme autoritet som Det gamle testamentet mellom 170 og 220. Det var riktignok lenge mer uvisst med Hebreerbrevet, Judas' brev, Peters andre brev, Johannes' andre og tredje brev, samt Johannes' åpenbaring. De er likevel med på en liste hos kirkehistorikeren Eusebios tidlig på 300-tallet og i et påskebrev fra kirkefaderen Athanasios fra år 376 (***).

* Samlet bl. a. i "Early Christian Writings", Penguin Classics, 1978, samt "De Apostoliske Fedre", Det Norske Bibelselskap.

** Albrecht s. 141

*** "Arvet från kyrkofäderna", Ezra Gebremehdin, Artos Bokforlag 1993, s. 107-8

Det er historisk feil at korrupte kirkemøter og gemene geistlige bestemte etter eget forgodtbefinnende. I stedet for at skriftene ble akseptert fordi de var på den godtatte listen, kom de med fordi de allerede var allment akseptert. Man la i hovedsak vekt på tre kriterier: Var skriftet godkjent av en apostel eller av noen som sto apostlene nær? Hadde menighetene anerkjent det? Og for det tredje: Inneholdt skriftet apostlenes lære? Man sammenlignet med andre skrifter og den fortsatte muntlige tradisjon. I noen grad så man også om det egnet seg for opplesning.

Tross uenighet om enkelte skrifter var det lite variasjon i hvilke lokalmenighetene brukte. Og ingen av de alternative skriftene vi kjenner i dag (eks. det gnostiske Thomas- og Filipevangeliet) var i bruk i disse menighetene (*). Skulle noen si noen annet, kan du spørre hvilke historiske kilder de baserer seg på. Klarer man ikke å vise til noen er det ingen grunn til å snakke videre om alt "som er tatt ut", eller "burde vært tatt inn".

* "Confronting the New Age", Douglas Groothuis, IVP, 1988, s. 100 ff. se også "Sjelvevandring", Mark Albrecht, Lunde 1990, s. 42

Gnostisismen

Religiøs retning som vokste frem etter Aleksander den stores erobringer av Egypt, Persia og deler av India. Kulturell påvirkning østfra sammen med forskjellige religiøse tradisjoner fra Midtøsten ble knyttet sammen ved ulike greske impulser. Gnostikerne viste en utrolig evne til

å hente opp i seg ulike retninger. Resultatet var et syn på verden der mennesket sees som fremmed fordi vår opprinnelse egentlig er fra en annen verden, den guddommelige. En fremmedgjort del av Gud skapte den materielle verden i sin forvirring. Dette villfarne guddomsstoff er fanget i denne verden som guddommelig gnist i menneskets sjel. Men disse gnistene har glemt sin opprinnelse, og kjenner seg fremmede uten å vite hvorfor. Frelse kommer når sjelene får tilstrekkelig kunnskap (gresk "gnosis") om sitt opphav og hvordan de skal vende tilbake.

Enkelte gnostiske retninger så seg som den sanne kristendom. Det finnes flere "evangelier" fra 100- og 200-tallet der en mystisk Jesus formidler gnostisk kunnskap. Men selv om trekk er lånt fra jøde- og kristendom bryter gnostikerne dramatisk med dette ved å se skapelsen som en uheldig hendelse fra en uvitende eller ond skaper-gud. For både jøder og kristne var dette blasfemisk. Kristne så det som et klart brudd på "første artikkel" i trosbekjennelsen. Gnostikerne brøt også med andre artikkel med fornektelsen av at Jesus var blitt menneske av kjøtt og blod, og tredje artikkel ved å fornekte "legemets oppstandelse" (*).

* "Kristendommen i Europa 1 - Fra Jerusalem til Rom og Bysants", Oskar Skarsaune, Tano AS 1987, s. 63-65

Jesu grav i Srinagar

Men tross forsøkene på å peke på ekte kilder må vi likevel regne med fortsatt å møte påstander om en annen Jesus enn i Det nye testamentet. Og om alternative - og bedre - kilder. For selv om de kristne rensket ut andre skrifter enn sine egne da de kom til makten, er noe likevel funnet på bortgjemte steder eller overlevert i all hemmelighet, sies det. Sterke strømninger av alternativ religiøsitet ønsker noe annet enn det kirken står for og synes å akseptere de merkeligste oppfatninger.

Boken "Jesus døde i Kashmir (India)" er ikke helt ny, men fortsatt vanskelig å gå forbi. Forsiden viser en grav og har undertittelen: "Er dette Jesu grav i Srinagar?". Spanieren Andreas Faber-Kaiser gir ifølge omslaget "sensasjonelle opplysninger om den historiske Jesus ..." Og når man kjenner interessen for å finne sannheten om Jesus, er det liten tvil om at boka blir lest.

Nå er det vanskelig å unngå påstand mot påstand. Enten tror man på Bibelen, eller så tror man at "Jesus døde i Kashmir", eller hva som er alternativet. Og seneste "avsløring" er kanskje basert på mer moderne viten enn kristne dogmer om Jesu død og oppstandelse i Jerusalem?

Forordet til den norske utgaven understreker noe som dessverre er gjennomgående - kristne fagfolk tar sjelden slike bøker alvorlig. Taushet og nedlatende kommentarer kan dermed tolkes som indirekte støtte. For det kan vel ikke skyldes annet enn at teologene ikke tør diskutere dette. "Vi fant det ellers merkelig at man fra kristelig høyt skolert hold ikke har hatt nevneverdig tiltro til bokens øvrige opplysninger ... Det forbauser oss at de spørsmål boken reiser ikke har fått større oppmerksomhet i vitenskapelige og kristne kretser ... Det mest forbløffende er imidlertid etter vår mening at kristenfolket i vårt `opplyste århundre` fremdeles tror at Jesus, etter at han døde på korset, kunne gå lys levende omkring i 40 dager for deretter ... å stige til himmelen. Det er for lett vint å henvise til Paulus og i dag bygge på hedningekristendommens utillatelige dogmetro ..." (*).

* "Jesus døde i Kashmir (India)", Andreas Faber-Kaiser, Lanser Forlag 1980, s. 9

Dogmer

Uttrykket "utillatelige dogmer" er interessant. Det kan tyde på at oversetteren mener det finnes "tillatelige" dogmer, eller mer sannsynlig at alle dogmer - pr. definisjon - er utillatelige. Uansett er det nyttig å se at noen mener vi i dag bygger troen på dogmer. Dette røper at kristne for ofte møter kritikk og uvante påstander med at dette er i strid med kirkens lære - og derfor ikke kan være riktig. I stedet for å gå inn på hvorfor kirkens lære - "dogmene" - kan tros på, selv i det tredje årtusen etter Kristus.

For de kristne dogmene er ikke blitt til etter innfallsmetoden hos uopplyste "hedningekristne" som ikke visste at døde ikke står opp. De er forsøk på å lage konklusjoner om virkeligheten, basert på lange og seriøse vurderinger av kilder, tradisjoner og tankemessige konsekvenser, av dyptlodgende teologer og filosofer. Jesus død og oppstandelse er ikke blitt godtatt blindt. Oldkirken ble overbevist av det man så som troverdige skildringer i Det nye testamente (i den første tid også direkte fra øyenvitner, og senere gjenfortalt av Markus, Lukas, Matteus, Johannes, Paulus og øvrige forfattere).

Og hvis det er troen på mirakler som er vanskelig bør man vedgå det og se nærmere på argumenter for og i mot. Det holder ikke å slå fast hvor umulig det er å tro at Gud kan gripe inn i verden. Finnes det først en Gud som har skapt og holder oppe universet, er det ikke vanskelig å tro at Gud kan handle i historien. Avvisning av overnaturlige skildringer - fordi de er overnaturlige - handler mer om egne "dogmer" enn om kildene. Spesielt når de ellers er historisk troverdige i steder og skikker, og gir etterprøvbare opplysninger om kjente personer og hendelser. I motsetning til de gnostiske skriftene.

Og "høyt skolert hold" har faktisk ofte vurdert påstandene. Saken er imidlertid at teorien om at Jesus døde i India er for usannsynlig til at seriøse forskere vil bruke tid på den. Og ser man den noe underlige blandingen av forestillinger senere i "Jesus i Kashmir", finner de fleste forskerne fort ut at de har viktigere ting fore. Problemet er ikke at denne type bøker sees som en trussel. Det er mer sannsynlig at de oppleves som for spekulative eller i beste fall for langt på siden av debatten i fagmiljøene. De som likevel har tatt seg tid til å vurdere teoriene, har da også fort sett at de ikke holder vann.

Nå er likevel en rekke bøker gitt ut om dette. I "Kristus i vannmannens tegn" behandler Arild Romarheim "Jesus-i-østen" - teoriene (*) og viser at kildematerialet er meget sviktende.

* "Kristus i vannmannens tegn", Arild Romarheim, (Credo Forlag, 1988), s 46-56. Ellers anbefales "Fynd och fusk i bibelns värld - En bok om vår tids Jesus-apokryfer" av Per Beskow (Proprius, Stockholm 1979) og samme forfatters "Jesus i Kashmir. Historien om en legend" (Proprius, Stockholm 1981).

Felles for påstandene er at de fokuserer på det som ikke beskrives i Det nye testamentet, Jesu liv fra tolv til tretti år, og etter "oppstandelsen" (han skal bare ha vært skinndød og våknet opp igjen i den kalde graven, sies det). I disse årene har Jesus reist til mystiske steder som Egypt, India og Tibet.

Hovedkilden

Hovedkilden synes å være den russiske korrespondenten Nicholas Notovitch. Han reiste rundt i India og hevdet i "The Unknown Life of Christ" (1894) at han hadde funnet og oversatt tibetanske manuskripter om Jesu reiser i India og Ladakh, og at disse nå befant seg i Lama-klosteret i Hemis.

En noe senere kilde er Levi's "The Aquarian Gospel of Jesus the Christ" (1908). Og vi har den muslimsk-orienterte Ammadhiyya-bevegelsens grunnlegger, Ahmad (d. 1908), som også hevdet at Jesus var i Kashmir.

Notovitch avsløres på en rekke fundamentale feil. F. eks. er ikke "buddhismen" i hans "kilder" buddhisme. Vi møter blant annet en sjalu Skaperdud som straffer og tilgir synder. Ettersom buddhismen ikke har noe gudsbegrep er nok dette mer hentet fra gammeltestamentlig domsforkynnelse. Det er derfor underlig at ikke flere som er seriøst opptatte av religiøse spørsmål ser at dette i praksis blir "en hån mot og en fornektning av buddhisme" (*).

* "Kristus i vannmannens tegn", Arild Romarheim, (Credo Forlag, 1988), s. 50-51 og s. 108

Det har heller ikke senere vært mulig å finne noe av kildematerialet Notovitch henviser til. I forordet til den norske utgaven av "Jesus døde i Kashmir" har man da også innsett dette. Under "arbeidet med oversettelsen ble vi videre gjort kjent med at dokumenter som russeren Nicolai Notovitch skulle ha oppdaget i slutten av forrige århundre i Lama-klosteret i Hemis, som angivelig skulle gi opplysninger om Jesu reise og opphold i India under hans ungdomsår, ikke lenger kan oppspores" (*).

* Faber-Kaiser, s. 9

Levi's bok har ikke noe legitimeringsforsøk i "skriftfunn" og må dermed tas som et rent diktverk om en omreisende Jesus som innvies i esoteriske mysterier. At selv dette kan slå an understreker at det for enkelte handler mer om å finne et alternativ - og da nærmest hvilket som helst - til det man ser av firkantet og uspenningende kristendom.

Går vi inn på Ammadhiyya-bevegelsen sier Ahmad - i likhet med Notovitch - at han vil vise at de kristne har tatt feil om Jesus. Og han baserer seg nettopp på "gravfunn i Kashmir".

Etterhvert har mange stått frem med "Jesus i Kashmir", men på stadig tynnere grunnlag. Det har gått så langt - fordi andre kilder ikke finnes - at "Notovitch sin teori er blitt verifisert ved at andre guruer har fått direkte åndelige meddelelser om det samme" (*).

* Romarheim, s. 54

Det interessante er at teorien i dag nesten har almen tilslutning innen hinduistisk inspirert nyreligiøsitet. Det er tydelig et sterkt ønske i enkelte kretser om å få støtte fra Jesus, uavhengig av historiske kilder. Tidligere i vårt århundre var påstanden om Jesus som essener (og dermed uten behov for østen-reise for å få en mystisk lære) mest vanlig, blant annet hos teosofene. I dag kan man til og med møte tibetanere i Himis som har hørt om Notovitch' manuskript. Dog uten å ha sett det (*).

* Romarheim, s. 108

"Jesus-i-østen" ser ut til å dekke et sterkt behov for nyreligiøses legitimering av seg selv - og nedvurdering av kristne. I dag er dette en vedtatt sannhet (det er vel uhøflig å kalle det et dogme) i det som ofte kalles New Age.

Av en eller annen årsak er det få som undres over at Jesus på tre års virke i Midtøsten klarte å skape en ny verdensreligion, mens han i løpet av sine år i India (der han skal ha dødd rundt 120 år gammel (*)) ser ut til å ha gjort lite inntrykk.

* Faber-Kaiser, s. 222

Ukritisk

"Jesus døde i Kashmir" trekker inn de merkelige påstander, kilder og vitnesbyrd som på en eller annen måte kan støtte teorien eller angripe kristendommen. Samtidig som det er ikke er nevnt alternative forklaringer til "Jesu grav" i Kashmir - for eksempel senere muslimske legender.

I stedet satses på utlegninger om Israels ti tapte stammer og deres mulige etterkommere i India (*). Vi blir med til Moses' grav (også i Kashmir) (**) og Marias grav (i Pakistan) (***). Vi får lange avsnitt fra Erich von Däniken om både Jesus og Esekiel i Kashmir (og Esekiel da i romskip) (****). Vi får også høre at mayaene "i gammel tid koloniserte India og Egypt" (*****) og at "Det er klart fastslått at den okkulte religion Jesus lærte i Egypt, India og Tibet, stammet fra mayaene." Det er også "fastslått at Jesu ritualspråk i Tibet var maya", og at til og med hans siste ord på korset (Matt 27, 46) egentlig er mayaspråk (*****). Dessverre synes evnen til kritisk tenkning hos enkelte å falle proporsjonalt med ønske om alternativer til kristen tro.

* Faber-Kaiser, s. 69-85

** Ibid, s. 155-65

*** Ibid, s. 93-95

**** Ibid, s. 179-83. Det finnes ellers et vell av oppgjør med Däniken og påstandene om "Gud som astronaut". Fra en kristen vinkel anbefales Clifford Wilsons "Crash Go The Chariots" (Lancer books, 1972) og "The Chariots Still Crash" (Signet book, 1975). Ronald Sider tar et bredere oppgjør i "The Space Gods Revealed" (New English Library 1978) og "Guardians of the Universe" (New English Library 1980). Her er det ellers bare å søke på skeptiske sider på Internett.

***** Ibid, s. 175

***** Ibid, s. 175-76

I likhet med andre "alternativbøker" får vi høre hvor mye feil og mangler det er i Det nye testamente. Det hevdes at dette er en blanding av forvanskede gamle - og tildiktede nye - historier, harmonisert gjennom hundrer av år. Interessant nok er det ingen som stusser over at Det nye testamente (tross det iherdige harmoniseringsarbeidet) likevel er så "fullt av uoverensstemmelser". I stedet konstaterer man at når dette "allikevel har resultert i den mest utbredte tro, grenser til det mirakuløse, ja (så) er vel det eneste under i denne sammenheng" (*).

* Faber-Kaiser, s. 236-38

Det trekkes til og med frem det såkalte "Essener-brevet" fra "7 år etter Jesu korsfestelse" (*), uten å vite at dette er skrevet i moderne tid som et ekko av 1700-talls teorier om Jesus (**).

* Faber-Kaiser, s. 238

** Ibid, s. 101 og 109

Man blir nesten enig i følgende konklusjon: "Men dette kan være tema for en fremtidig bok, om andre nyoppdagelser og hvor andre spørsmål kan stilles. Ett av

disse spørsmålene er en mistanke om at Jesus kanskje ikke har vært en enkelt fysisk person, men at hans forbilde har vært personifisert av mennesker over hele kloden som har handlet likt, hvilket skulle stemme med forestillingen om at Jesus samtidig er til stede overalt." (*).

* Faber-Kaiser, s. 183

Hva nå dette egentlig betyr, er det i hvert fall fristende å si at teoriene er tilstede overalt. Samtidig som vi fortsatt finner de beste skildringene i Det nye testamente.

Jesu grav i Frankrike?

Den kanskje mest omtalte av de nye vandrehistoriene er "oppdagelsen av Jesu grav" i det sørlige Frankrike. Norges mest leste avis hadde i påsken 1997 et to siders oppslag om dette.

Selv om det står i salmen at "Jesus lever, graven brast" er spørsmålet i følge Tom Berby i VG "hvis ånden stod opp fra de døde, hvor ble det av legemet? Og hvis Messias, som mange hevder, hadde barn, hvor ble det av etterslekten?" (*). Berby synes ikke innforstått med at Det nye testamentet beskriver en oppstandelse der Jesu legeme ble med "Ånden" ut av graven. Så da er det bare å lete. Og sporene leder til Frankrike.

* VG 26.03.97

"I fjor utga Richard Andrews og Paul Schellenberger boken "The Tomb of God", der de hevder å vite hvor Jesus er gravlagt. Stedet de peker på er Cardou i Sør-Frankrike. Dypt inne i dette fjellet ligger Jesu balsamerte legeme, skriver de i boken, som naturlig nok vakte enorm oppsikt i England.

Mindre oppstuss var det ikke omkring "The Holy Blood and The Holy Grail" og "The Messianic Legacy" av forfatterne Michel Baigent, Richard Leigh og Henry Lincoln. Bøkene var millionseilere over hele verden på 80-tallet, og de selger godt ennå (*).

* VG 26.03.97

Jesu etterkommere?

Spekulasjonene - nei, konklusjonene som slås fast - er at Jesus hadde etterkommere med Maria Magdalena og at hun rømte med disse til Frankrike etter hans død. Og etterkommerne førte slekten videre. "Jesu blod" kom inn i kongeætten merovingerne, og en rekke slekter i Europa kan dermed føre stamtavlen tilbake til Jesus. De er hans sanne arvinger, selv om de prøver å holde det hemmelig. Dette gjelder blant annet "den tyske aristokraten Otto von Habsburg og Priure (sic) de Sions leder på 80-tallet, Pierre Plantard de Saint Claire" (*). Teorien bestyrkes av at Sionbrødrenes leder, Plantard selv, faktisk "unngår spørsmålet, men har aldri benektet slektskapslinjen, selv i åpen konfrontasjon" (*).

* VG 26.03.97

Man fristes over evne til å dra på smilebåndet av slike "bevis", men dette er egentlig en ganske spennende historie. Det er ikke rart at det fenger.

Riktignok ble ikke "Jesu balsamerte legeme" oppdaget før Tempelridderne var i Jerusalem rundt år 1100, men de passet på å ta det med seg til Frankrike og begrave det i Cardou. Richard Andrews hevder i et intervju i Daily Mail

at "alt materialet peker mot at Jesu legeme ligger begravet her, et legeme som i følge kirken hverken skal finnes her eller noe annet sted på jorden". I samme intervju sier Schellenberger at "vi visste ikke hva vi lette etter da vi startet. Ærlig talt så ville vi foretrukket at det var gull eller en annen fysisk skatt ... For å si at Jesu legeme fremdeles er her på jorden underminerer et av de viktigste dogmene i vestlig kultur gjennom de 2.000 siste år" (*).

* VG 26.03.97

Massiv markedsføring

I London høsten 1996 var da også dette slått opp i de største bokhandelene. Nye teorier om Jesus er og blir god butikk. Den nye boken om "Guds grav" - om skatter og guddommelig geometri - strålte fra trapper, vegger, vinduer og bord. Bak ligger fortellingen om Berenger Saunière, en landsens prest som på mystisk vis ble rik i 1891. Han skal ha funnet interessante - tildels kodete - dokumenter under oppussing av kirken i Rennes le Chateau. Og de skal - selv om flere av disse nå dessverre er borte - ha inneholdt "kronologisk oversikt over Jesus-slekten etter hans død, gjennom århundrene nedtegnet og bevart, først av lokal adel som Jesus-familien giftet seg inn i. Senere av den frankiske kongeslekten Merovingerne (460-751), den sørfranske folkegruppen katarrene (sic) (uttrykket av paven i et folkemord mellom 1208 og 1243), av munkeordenen Tempelridder-ordenen (uttrykket av paven i 1314) og til i dag av det hemmelige selskap Priure (sic) de Sion, som i alle fall har eksistert siden 1116, da det for første gang er nevnt i offentlige dokumenter" (*). Saunière skal så ha tatt stor interesse for en del malerier i Louvre, fordi disse gav viktige ledetråder.

* VG 26.03.97

Og plakaten i bokhandelene smurte tjukt på. Det ble utbasunert at Richard Andrews og Paul Schellenberger ved sin kjennskap til arkeologi, teologi, geometri og landmåling, koblet med sunn fornuft, var kommet med en revolusjonerende fremstilling av Jesu gravferd. De hadde tatt tak i et av de heteste spørsmål i kristenheten i dag. De hadde ført dette vekk fra bakrom og tvilsomme dokumenter. De hadde ugjendrivelige beviser basert bl. a. på et maleri av den franske maler Poussin, som så langt millioner hadde undret seg over, men ingen forstått.

Som vist på BBC

Og reklamen pekte på at BBC skulle ta opp boka i sin Timewatch-serie. Ved et tilfelle fikk jeg selv anledning til å se dette på BBC2 høsten 1996 (*) og dermed de "ugjendrivelige bevisene". Det viste seg heldigvis at programlederne ikke hadde valgt å legge seg flat for forfatterne. I stedet gikk de inn på premissene. Programmet ble dermed en grundig slakt.

* På forespørsel til BBC om bakgrunnen for - og kopi av - programmet var svaret fra Evelyn Sawyer: "The programme to which you refer was Timewatch - History of a Mystery, shown by BBC 2 on 17 September 1996. The subject concerned Rennes-le-Chateau in southern France which is home to one of the century's greatest conspiracy theories. The series is not available on video, nor are there plans for a follow-up documentary. I am sorry this is such a disappointing reply, but may I thank you for your interest."

Det viste seg at basisdokumentene - som skulle vært funnet i en gotisk søyle i 1891 - egentlig var direkte forfalskninger av Plantard og kretsen rundt ham (bl. a. Gérard de Sède) i 1960-årene. Dette kom frem ved innrømmelser fra Pierre Plantard selv (altså den

"nåværende stormester for Sionbrødrene", som han ble "avslørt" som i "Holy Blood/Grail").

Andrews og Schellenberger ble konfrontert med avsløringene og det hele ble etterhvert pinlig. De hadde ikke sjekket om pateren som hadde gjort "skattefunnene" og blitt rik i 1890-årene, virkelig hadde vært i Louvre og fått kopier av maleriene han skulle ha vært så interessert i. Timewatch derimot hadde sett Louvres arkiver over hvem som fikk slike kopier og Saunière var ikke blant dem (hvis da ikke Sionsbrødrene har forfalsket Louvres arkiver). Det var til og med tvilsomt om pateren i det hele tatt hadde vært i Paris på denne tiden, eller på de stedene i byen det ble sagt han hadde vært. En sentral innskrift på en grav som Saunière skulle ha ødelagt for at ikke andre skulle få del i hemmeligheten - men som heldigvis var blitt "registrert av en landmåler" - viste seg også å være forfalsket. Landmålingsboka fantes bare i ett håndskrevet eksemplar - på Nasjonalbiblioteket. Den var igjen en forfalskning av Plantard og de Sède.

Tomrom og historie

Forfalskerne hadde til og med etterlatt seg forklaringer av den kodete teksten Saunière skulle ha funnet. Ikke uventet var dette annerledes enn tolkningene til Lincoln, Andrews og Schellenberger. Teksten var rett og slett laget i 1960-årene som blanding av tull, ordspill og lokale hentydninger - og ment å forvirre. Dette minner mye om Umberto Ecos glitrende "Foucaults Pendel". Denne romanen er nettopp et oppgjør med okkultismens pseudohistorikere.

Eco - som kan sin historie og er ekspert på tolkninger - viser hvor lett det er å konstruere en "historie" av få og spredte kilder. Ikke minst har mange utnyttet tomrommet mellom tempelridderens undergang i 1307 og fremveksten av mystiske ordener på 1600-tallet. I Ecos bok går det som kjent galt når dette blir tatt alvorlig av dagens ordener. "Holy Blood/Grail" flommer da også over av historiske spekulasjoner. Man får valuta for pengene om man setter pris på stadige "hvis så kan ha skjedd, da er det ikke umulig at også ...". Ellers blir man fort lei.

Timewatch konkluderte med at det i tillegg til forfalskningene var "spekulasjoner på spekulasjoner - som om den ene spekulasjonen skulle bevise den andre". Det var våsete amatørhistorie som satte selve historiefaget i dårlig lys. BBC 2 sa treffende at amatørhistorikere avskyr vakuum. Da er det mye morsommere å ha fikse idéer og fylle ut tomrom som 300-års perioden før Rosenkors-ordenen (som selv igjen delvis var et påfunn av teologen Johan Valentin Andre).

Underlig nok fortsatte reklameplakatene å dominere de neste dagene, med henvisninger til BBC. Enten regnet reklamemakerne med at få ser Timewatch, eller så hadde de ikke sett programmet selv. I likhet med VG's journalist.

Oppsummering

Det er fortalt mange underlige historier om Jesus - og vil bli fortalt mange nye i årene fremover. Av alle historier synes imidlertid fortsatt Det nye testamente å gi de minst underlige og best bevitnede.

Viktige kilder

"Kristus i vannmannens tegn" av Arild Romarheim, Credo Forlag, 1988

"Fynd och fusk i bibelns värld - En bok om vår tids Jesus-apokryfer", Per Beskow, Proprius, Stockholm 1979

"Jesus i Kashmir. Historien om en legend", Per Beskow, Proprius, Stockholm 1981

"The Real Jesus - The Misguided Quest for the Historical Jesus and the Truth of the traditional Gospels", Luke Timothy Johnson, Harper Collins 1996

"Jesus Under Fire - Modern Scholarship Reinvents the Historical Jesus", redigert av Michael J. Wilkins/J. P. Moreland, paternoster press, 1996

"What Saint Paul Really Said - Was Paul of Tarsus the Real Founder of Christianity?", Tom Wright, Lion 1997